

Naprej zastava Slave...

Tako začenja tradicionalna in zgodovinska slovenska narodna himna, ki poje o junaškem zanosu in epski veličini naroda in njegovi zgodovinski vlogi. Himna je jasno pristen izraz dobe, v kateri je nastala. Glasba našega navdušenega in krepkega skladatelja Davorina Jenka je besedilo vlila pravo himničnost in s tem zasidrala v slovensko narodno bistvo melodijo in verze te bojno navduševalne pesmi.

»Na boj junaška kri — — — naj puška govori!« nadaljuje naša tradicionalna narodna himna. Gotovo je avtor glasbe (tuži skladatelj srbske — in pozneje jugoslovanske kraljevske — narodne himne »Bože pravde«) vlil besedilo primerno glasbeno vsebino, pevnost in priljubljenost, ki je Slovence spremljala skozi skoraj stoletje boje za narodni obstoj in narodne pravice.

V našem času so tudi v slovenskem prostoru tekla dožge razprave o aktualnosti ali neaktualnosti nekdanje slovenske narodne himne. V debatah o tem problemu je prišlo do novih predlogov in zaključkov. Jenkova himna naj bi ne odgovarjala več sedanjim razmeram, treba bi bilo najti novo. Tako je prišla na dan ideja o Zdravljici, ki naj bi bila mnogo bolj primerna za slovensko narodno in državno himno. Tako je že skoraj ponarodela zlasti Premrlova uglasbitev, ki je res slovesno preprosta in lepo ter domiselno izraža visoko in globoko Prešernovo pesniško besedilo (tudi če je že več drugih posrečenih kompozicij na isti tekst, ne nazadnje prav močna Vrabčeva glasba).

V tem kratkem razmišljanju pa ne nameravamo delati kakih učenih oziroma akademskih debat o problemu slovenske narodne himne. Res je, da kot zamejski Slovenci še posebej čutimo te vrednote, ki tudi na zunaj pomagajo k afirmaciji naše narodne identitete. Jezik, zastava, himna, grb, narodna kultura in tradicije — vse to so tudi vidna znamenja slovenstva, ki so danes, kot včeraj, simbol slovenskega naroda in njegov zunanji prapor.

Epska vsebina in bojevitost Jenkove himne se pa razlikuje od univerzalnega sporočila in ideje sožitja med narodi v smislu vsebini Zdravljice. Klic po bratstvu, sreči in spravi ter aktivnem sožitju v verzih »Žive naj vsi narodi...« odmeva malo drugače od puške in romantičnega zanosu naše tradicionalne himne. Zlasti danes, v času evropske združitve in solidarnosti med narodi sveta. Kaj pa današnje slovenske razmere?

Matična domovina Slovenija in zamejstvo se danes zgovorno srečujeta v podob-

dalje na 2. strani ■

MIHAIL GORBAČOV tudi državni poglavar

V mednarodni javnosti je prejšnji teden vladalo veliko zanimanje za potek plenarnega zasedanja Centralnega komiteja sovjetske komunistične partije. Zasedanje je bilo sklicano takorekoč iznenada, tako da je na primer zunanji minister Ševardnadze moral na vrat na nos zapustiti New York in se vrniti v Moskvo.

Zanimanje in pričakovanje sta vsekar bili upravičeni, saj je plenarno zasedanje pomenilo uvod v novo revolucijo celotnega političnega življenja v Sovjetski zvezi. Dan po plenarnem zasedanju je bil Mihail Gorbačov izvoljen za državnega poglavarja, potem ko je bil upokojen dosežani sovjetski predsednik Andrej Gromiko. Z vodilnih mest v komunistični stranki in državni upravi so bili odstranjeni starejši predstavniki, tako da je celotno sovjetsko politično vodstvo znatno pomlajeno.

Zdaj je oblast trdno v rokah Mihaila Gorbačova in njegovih sodelavcev, ki bodo lahko začeli z izvajanjem napovedanih reform (perestrojka) ob »belem dnevu« (glasnost). Naloge, ki čakajo nove voditelje, so ogromne. Ozdraviti morajo predvsem gospodarstvo, ki je v nekaterih sektorjih v razsulu (ponekod manjkajo n.p.r. osnovna živila, tako da grozi prebivalstvu lakota). Nujni so dalje ukrepi na socialnem področju, da se zlasti odstranijo ve-

likanske razlike med državljani, kar je vzrok za korupcijo na vseh ravneh in tudi za druge rane v socialnem tkivu (n.p.r. alkoholizem).

Velik problem predstavljajo tudi posamezni neruski narodi na prostranem ozemlju Sovjetske zveze, kot pričajo dogodki v Gorskem Karabahu, kjer je armensko prebivalstvo v ogromni večini in se želi priključiti armenski republiki. Temu odločno nasprotujejo prebivalci Azerbajdžana, ki so muslimani, tako da je nastal hud spor med obema narodoma in že grozi medsebojno obračunavanje. Napeto je tudi stanje v vseh treh republikah ob Baltiku, ki so bile za časa Stalina kratkomalo vključene v Sovjetsko zvezo in kjer se še nadaljuje proces raznarodovanja oziroma rusifikacije.

V sovjetski stvarnosti so se, kot vidimo, močno zamajali nekateri nosilni stebri oktobrske revolucije in morajo novi voditelji klicati na pomoč nekatera načela liberalne demokracije, ki so jih nekdanji ideologi bili zavrgli, češ da sodijo v staro šaro. Tako se spet poudarja pravna država, češ da edina more jamčiti omikano sožitje in tudi nadaljnji vsestranski razvoj. Kako daleč so torej časi, ko so sovjetski ideologi govorili o umiranju države in so to sorodni teoretiki drugod po svetu ponavljali kot papige!

Olimpijske igre kljub vsemu uspele

Končale so se 24. olimpijske igre in lepa zaključna predstava, ki jo je lahko ves svet spremljal v nedeljo, 3. oktobra, je nekoliko ublažila nekatere nešportne dogodke, ki so se pripetili v Seulu. »Citius, altius, fortius — hitreje, višje, močneje«: geslo olimpijskih iger je ohranilo ob končnem obračunu svoje sporočilo in pomen. Športniki, ki so jim posebno zdravniške ekipe ugotovile, da so se posluževali nedovoljenih poživil, so bili kaznovani; zato so letošnje olimpijske igre, širše gledano, gotovo potrdile, da je šport dejavnost, ki lahko združuje vse človeštvo.

Lepo je bilo gledati športnike in trenerje vseh narodnosti in ras, kako se zbirajo na osrednjem športnem stadionu v Seulu. Veselje in razigranost enih, otožnost drugih; zadržanost, ki je skrivala ganjenost ob slovesu, vse to je bilo opaziti v očeh in na obrazih atletov in atletinj v pisanih

športnih oblekah ali v uradnih dresih, z zastavami v rokah, ki so v dolgem sprevedu prišli na igrišče. Zaključne slovesnosti, snemanje zastave, glasba, ugašajoči ogenj in bližajoči se mrak, tisoče in tisoče lučk, vse to je ustvarilo edinstveno vzdušje, ki je naravno vzraslo v klic in željo »na svidenje v Barceloni!«, kjer bodo čez štiri leta priredili prihodnje letne olimpijske igre.

Tudi ob tem letošnjem glavnem športnem dogodku so atleti postavili nekaj novih svetovnih rekordov, izboljšali celo vrsto osebnih rezultatov. Tudi ekipni šport je na olimpijskih igrah pokazal številne zanimive trenutke, ki so lahko navdušile občinstvo.

Olimpijske igre v Seulu pa so bile prelomnega značaja, tudi kar se tiče političnega stanja v svetu. Pred osmimi ali pred štirimi leti so časopisi in radijska ter tele-

dalje na 3. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 9. oktobra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.20 Koledarček; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Alica v čudežni deželi«; 11.45 Vera in raš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aleksij Pregarc: »Na pragu niča«. Radijska igra; 15.00 Sport in glasba ter prenosi z naših prireditvev; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 10. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Tigrova duša — spomini na Alberta Rejca; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 O ljubezni in književnosti; 12.40 Cecilijanka 1987: moški zbor Mirko Filej iz Gorice; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah - Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 »Spomini na Rainerja Mario Rilkeja«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Kitarist Alirio Diaz in Godalni kvartet Slovenske filharmonije; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 11. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Svet Boga, Boga sveta; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 In ti, kam pojdeš v soboto zvečer?; 12.40 Cecilijanka 1987: dekliški zbor Števerjan; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah - Od Milj do Devina; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Prvo, drugo ali tretje?«; 14.30 Iz Benečije; 15.00 »Spomini na Rainerja Mario Rilkeja«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Flavtistka Luisa Sello, kitarist Alirio Diaz in Godalni kvartet Slovenske filharmonije; 18.00 Luigi Pirandello: »Crno ogrinjalo«. Radijska igra; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 12. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Zdravniška posvetovalnica; 12.40 Cecilijanka 1987: mešani zbor I Madrigalisti di Gorizia; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah - Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 »Spomini na Rainerja Mario Rilkeja«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Deželni solisti v našem studiu. Alessandro Bonelli - angleški rog, violinista Aldo Cossovel in Dario Cerverca, violončelist Wilhelm Kogut, violončelist Rodolfo Repini in pianistka Elisabetta Buffolini; 18.00 Marko Dvornjak: Pisma iz Prage - Slovenec v Pragi pred 20 leti; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 13. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Svet Boga — Bog s eta; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Debelost in akupunktura; 12.40 Cecilijanka 1987: ženski zbor Sovodnje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah - Nediški zvon; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dvignjena zavesa; 15.00 »Spomini na Rainerja Mario Rilkeja«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mešani zbor Hrast iz Dobrdobera; 18.00 Mal' položil dar domu na oltar — zanimivosti iz arhiva Ciril-Methodove šole v Trstu ob 100. obletnici ustanovitve; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 14. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Pogled v restavratsko delavnico; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Filmi na ekranih; 12.40 Cecilijanka 1987: mešani zbor Rupa-Peč; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah - Od Milj do Devina; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Sto nagrad za moj zaklad«; 14.30 Goriški razgledi; 15.00 »Spomini na Rainerja Mario Rilkeja«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 15. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Koncert za srce in orkester; 12.40 Cecilijanka 1987: moški zbor Andrej Paglavac iz Podgorje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.0 »Glas od Režije«; 15.00 Drugi program. Vodi Peter Cvelbar; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.00 Dijaki šole Glasbene matice na sklepni akademiji v luteranski cerkvi v Trstu; 18.00 William Shakespeare: »Antonij in Kleopatra«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

NAPREJ ZASTAVA SLAVE...

■ nadaljevanje s 1. strani

ni, skoraj skupni usodi. Na obeh straneh meje se danes bolj kot kdaj bije boj za enakopravnost in priznanje pravic slovenskega jezika in slovensko identiteto. Zadnji politični razvoj v republiki Sloveniji, napadi vojske na samega predsednika republike Slovenije, negotovost v odnosih v federaciji, pa še stalno bdenje nad uradno usodo slovenskega jezika v javnosti (glej vojaška sodišča!) — vse to daje misliti. Usoda našega zamejstva pa nam iz dneva v dan narekuje vedno večjo budnost v obrambi naših narodnih vrednot. In prav zadnje izjave rimske vlade (odgovori ministra za dežele slovenskemu komunističnemu parlamentarcu iz Trsta) še bolj narekujejo potrebo po strjenosti in odločnosti!

— — —

Slovenska himna je spremljala vse ugodne boje naše narodne zgodovine. Bojna puntarska pesem je bodrilno spremljala težko usodo naših puntarjev v prejšnjih stoletjih. Po letu 1860 je udarna Jenkova koračnica vlivala poguma in navdušenja slovenskemu narodu v zakonitem boju pod habsburškim cesarstvom za njegove pravice. Prav tako še naprej v novejših časih. Enako tudi plemenito sporočilo Zdravljice od Prešerna dalje do danes v besedi in glasbi oplaja slovenske množice na obeh straneh meje. »Edinost, sreča, sprava« — to naj bo tudi sedaj vzvišeno bodrilo Slovincem, da navznoter in tudi navzven, s samostojno vlogo v vse večjem procesu evropske integracije dosežemo to, v kar nas vodijo zaključni verzi Prešernove himne »da rojak, prost bo vsak — ne vrag, le sosed bo mejak!«

a. b.

Slovenija in zvezna ustava

Slovenska skupščina je na zasedanju vseh treh zborov prejšnji teden v Ljubljani potrdila, da ne bo dala soglasja za nekatere predlagane popravke jugoslovanske zvezne ustave. O njih so v Sloveniji že med javno razpravo dejali, da niso sprejemljivi. Gre za predloge, ki zadevajo državno varnost, financiranje armade, ureditev združništva, pristojnosti sveta republik in pokrajin v zvezni skupščini, izbiranje članov zveznega predsedstva, odločanje z dvetretjinsko večino v svetu republik in pokrajin ter ustavno sodišče. Za šest nadaljnjih amandmajev pa je skupščina ugotovila, da so sprejemljivi le ob pogoju, da se vanje vnesejo nekatere zahteve Slovenije.

Zasedanje se je začelo s poročilom predsednika skupščine Mirana Potrča, ki je glede ljubljanskega procesa proti Janši in tovarišem povedal, da je skupščina ponovila jasno zahtevo, da se v vseh državnih organih v Sloveniji zagotovi poslovanje v slovenščini.

Ljubljanski proces je sploh imel velik prostor na zasedanju. Predsednik predsedstva Slovenije Janez Stanovnik je pozval

skupščino, naj po objavi pravnomočne razsodbe o aferi Janša osnuje posebno telo, ki naj temeljito analizira pravne in politične okoliščine in posledice procesa pred vojaškim sodiščem. Ugotoviti je treba, koliko sta se spoštovali ustavnost in zakonitost. Nujno pa je, je ponovil govornik, da se predsedstvu izroči sporni dokument, zaradi katerega je prišlo do procesa in zaradi katerega je toliko govoric in negotovosti med Slovenci. Predsedstvo drugače ne more izpolnjevati dolžnosti, ki jih ima do slovenskega naroda. Sploh stojimo pred dilemo, ali naj krene Jugoslavija po poti demokratičnega socializma, ali pa po poti poglobljanja krize, ki prinaša družbeni in politični razpad.

— 0 —

Slovenska skupnost je na seji svojega deželnega tajništva dne 4. t. m. odločno zavrnila tolmačenje osimskega sporazuma, kot izhaja iz izvajanj ministra Maccanica. Slovenska skupnost protestira proti takšnemu ravnanju in zahteva, da se strogo spoštujejo obveze, ki jih je sprejela Italija glede zaščite slovenske manjšine z mednarodno pogodbo.

Osservatore Romano o mafiji

Vatikansko glasilo »Osservatore Romano« je pred dnevi objavil članek v zvezi z mafijskim delovanjem na Siciliji. Pisec članka je poudaril, da je treba mafijo smatrati za terorizem in da bo usoda italijanske demokracije odvisna tudi od uspeha ali neuspeha v boju proti mafiji.

Vatikanski list je opozoril, da obstaja »disonanca« med novo ofenzivo mafije in političnimi ukrepi, s katerimi država nastopa proti tej obliki organiziranega kriminala. Medtem ko so politični ukrepi običajni in jih poleg vsega spremljajo običajni spori in počasnost, se mafijski napadi vodijo z neusmiljeno naglico. To »disonanco« je treba odpraviti s takojšnjo uporabo moralne, civilne in operativne sile. Tudi za

mafijo velja navodilo, da država ne sme popustiti. Na Siciliji se vodi prava vojna, poudarja »Osservatore romano«, saj je v treh dneh bilo ubitih 13 ljudi, med njimi ugleden ter vpliven sodnik. Mafijci trenutno hočejo doseči dva cilja: najprej hočejo ustrahovati sodstvo in nato obračunati med raznimi zločinskimi tolpmi, ki se borijo za prvenstvo na področju organiziranega kriminala. Med drugim gre za oblast v »podjetju«, ki zlasti s prekupčevanjem mamil ima ogromne prihodke.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

OLIMPIJSKE IGRE KLJUB VSEMU USPELE

■ nadaljevanje s 1. strani

vizijska poročila govorila o okrnjenih igrah, ker na njih niso sodelovali športniki iz držav enega ali drugega bloka. Pisali in govorili so o zamorjenem olimpijskem duhu, ki ne pozna meja ali narodnostnih, rasnih, verskih ali drugačnih razlik. Ob letošnjih igrah vsega tega ni bilo. Človeštvo je izkoristilo igre, da je samemu sebi dokazalo, da prihaja čas, ko je kljub sporom in krizam treba iskati priložnosti za razgovor in stike ter odklanjati nasilno reševanje spornih vprašanj.

To je po našem mnenju razveseljivo. Zato si želimo, da bi ob prihodnjih igrah v Španiji lahko govorili o res stoodstotni prisotnosti vseh narodov in držav na svetu in da bi to bile res igre, tekmovanja in športni podvigi, ki jih ne pogojujejo poživila.

GOVORILA STA TUDI O MANJŠINAH

Na vabilo avstrijskega kanclerja Vranitzkega je bil na dvodnevnem uradnem obisku v Avstriji jugoslovanski ministrski predsednik Mikulić. Z njim je bilo tudi več ožjih sodelavcev. Kot sta oba ministrska predsednika povedala časnikarjem po prvem krogu razgovorov v Dörensteinu v Spodnji Avstriji, je bilo ozračje zelo odprto in plodno. Na vprašanje časnikarjev je Mikulić dejal, da je treba odprta vprašanja manjšinske zaščite reševati v neposrednem dialogu med avstrijskimi oblastmi in manjšino. O šolstvu na Južnem Koroskem je dejal, da ne bi smelo poznati ločevanja. Na drugo vprašanje je Mikulić odvrnil, da se z avstrijskimi gostitelji ni razgovarjal o jugoslovanskih notranjih problemih in o odstopu člana partijskega predsedstva Franca Šetincea. Avstrija kaže zanimanje za skupne projekte, na primer za dovršitev avtoceste Šentilj - Zagreb.

O odnosih med državama sta oba ministrska predsednika spregovorila tudi med zdravicama ob slavnostnem obedu. Vranitzky je poudaril vlogo delovne skupnosti Alpe-Jadran. O slovenski in hrvaški manjšini v Avstriji je dejal, da želi njegova država ne le zaščititi njun obstoj, temveč da podpira in spodbuja njuno kulturo, da bi se okrepila vloga manjšin kot dragocenega veznega člana med sosednjima državama.

DALAI LAMA NA FINSKEM

Dalai Lama, verski in narodni voditelj Tibeta, ki živi v begunstvu vse od leta 1959, ko je propadla protikitajska vstaja, se je mudil na Finskem. Med nekim srečanjem je baje izjavil, da bo v kratkem skušal navezati stike s kitajsko vlado, da bi prišlo do pogajanj glede Tibeta. Kitajske oblasti pa so v teh dneh odredile strogo nadzorstvo Lhase, ker se bojijo, da bi prišlo do novih protestnih manifestacij. Lanske tibetanske množične zahteve po neodvisnosti so namreč privedle do krvavih obračunov s kitajskimi oblastmi. V spopadih je bilo več ljudi ubitih in ranjenih.

UMRL JE FRANZ JOSEF STRAUSS

Zadet od srčne kapi je v ponedeljek, 3. t.m., umrl predsednik bavarske vlade in predsednik Krščansko socialne zveze na Bavarskem, znani zahodnonemški politik Franz Josef Strauss. Vest o njegovi nenadni smrti je široko odjeknila v zahodnonemški in mednarodni javnosti, saj je bil pokojnik eden vodilnih politikov v vsej povojni zgodovini Zahodne Nemčije.

Franz Josef Strauss je bil star 73 let; bil je sin mesarja in je, kot se zdaj čudno sliši, kot mlad študent študiral na univerzi klasično filologijo, kar pomeni, da je imel izrazito humanistično izobrazbo. Kljub temu pa je bil kot politik izrazit pragmatik in mu vsi priznavajo, da je predvsem njegova zasluga, če se je Bavarska povzpela na izredno visoko stopnjo družbenega in gospodarskega razvoja, tako da je danes vodilna sila v Zahodni Nemčiji.

Pokojnik je bil kar 27 let predsednik

Krščansko socialne zveze, ki je zdaleč najmočnejša politična sila na Bavarskem, poleg tega je bil deset let predsednik bavarske vlade. Še prej je bil večkrat minister v bonnski vladi, med drugim minister za obrambne zadeve. V 80 letih je kandidiral na volitvah za zveznega kanclerja, vendar ni prodril in je tedaj zmagal kancler Helmut Schmidt. To je bil tudi eden redkih porazov, ki jih je Strauss doživel v svoji 40-letni politični karieri.

Franz Josef Strauss je v mednarodni javnosti veljal za odločnega protikomunista in tega prepričanja ni nikdar skrival. Kljub temu pa drži, da je kot prvi zahodnonemški politik navezal stike s Pekinom, Albanijo in zlasti z voditeljem komunistične Vzhodne Nemčije, kar je za Nemce silno kočljivo vprašanje. Z njegovo smrtjo lega v grob politik velikega formata, ki ga bo težko nadomestiti.

»Žensko dostojanstvo« - novo apostolsko pismo

V Vatikanu je kardinal Ratzinger pred dnevi predstavil javnosti nov papeški dokument, že napovedano apostolsko pismo o ženski problematiki, ki ga je Janez Pavel II. napisal ob Marijinem letu. Pismo ima naslov *Mulieris dignitatem*, to je Žensko dostojanstvo, in šteje 115 strani. Kardinal Ratzinger je izjavil, da še nobena listina katoliške Cerkve ni tako jasno obsodila vsakršnega zapostavljanja žensk in ni tako očitno izrazila spoštovanja in časti ženski.

Gre za obširno meditacijo teološke in filozofske vsebine, medtem ko so stvarni, pastoralni predlogi pridržani prihodnjemu dokumentu, ki bo na podlagi sklepov škofovske sinode lanskega leta obravnaval mesto laikov, tako moških kot žensk, v Cerkvi. Kardinal je še poudaril, da vprašanje ženskega duhovništva, ki ga dokument ponovno odklanja, nikakor ni središčno vprašanje te listine, ki govori o splošnih vidikih odnosa do ženske.

Papež v svojem spisu poudarja, da je Kristus v času, ki ženski ni bil naklonjen, jasno izkazal do nje spoštovanje in prizna-

nje popolne enakopravnosti. Pri tem navaja, kako je že Mati božja kot ženska na samem začetku odrešitvenega načrta. Kristus se je priznal za Odrešenika ravno dve-ma ženskama — Samarijanki in Marti. Pod križem so bile predvsem ženske in Marija Magdalena je bila tista, ki je apostolom sporočila vest o vstajenju. A že na začetku stvarjenja sta bila po biblijskem pripovedovanju Adam in Eva ustvarjena kot povsem enakopravna.

Glede ženskega duhovništva papež Janez Pavel II. poudarja, da ga ni predvideval sam Jezus Kristus, čeprav se v svojem odnosu do žensk nikakor ni pokoraval takratnim tradicijam, predsodkom in pravnim predpisom. Kot jih je svobodno preziral, tako je tudi svobodno pridržal duhovništvo moškimi. Papež to razlaga v okviru splošne prispodobne ljubezni med Kristusom in Cerkvijo. Gre za veliko skrivnost. To pa v ničemer ne zmanjšuje ženskega dostojanstva in ženske vloge v Cerkvi in družbi.

Janez Pavel II. seveda obravnava vrsto

dalje na 4. strani ■

Gorbačov morda obiše Peking

Sovjetski voditelj Gorbačov bo morda že v prvi polovici prihodnjega leta obiskal Peking. Vest prihaja iz dobro obveščenih krogov v kitajski prestolnici. Ta obisk bo predstavljal višek sedanjega procesa normaliziranja odnosov med obema komunističnima državama. Obe državi in partiji sta se pred skoraj tremi desetletji znašli v ostrem idejnem spopadu, prišlo pa je tudi do vojaškega konflikta ob meji.

Odnosi so se že nekaj časa vidno izboljševali, manjkalo pa je še pogojev, ki so ga načelno postavljali v Peking, to je rešitev kamboškega vprašanja. Kitajci so namreč vztrajno zahtevali umik vietnam-

ske vojske iz Kambodže, in Sovjetska zveza kot zaveznica Vietnama je edina imela možnost, da v tej smeri vpliva na vietnamsko vodstvo. V zadnjih časih se je ta kamboška ovira zadovoljivo premaknila iz mrtvila in tako je zdaj že na vidiku vrhunski sestanek med Gorbačovom in kitajskim voditeljem Deng Xiaopingom.

Pred pekinškim vrhom pa se zdaj obeta še trdo delo za diplomaciji obeh držav, ki morata izdelati priprave in vse podrobnosti v zvezi s sestankom. V tem okviru sta že predvidena dva sestanka med zunanjima ministroma obeh komunističnih vesil.

KONČALA SE JE RAZSTAVA O MAKSU FABIANIJU

S septembrom se je končala odlično pripravljena in dobro obiskana razstava »Maks Fabiani - nove meje v arhitekturi«, ki so jo priredili v konjušnicah Miramarškega gradu. Razstavo je kot glavni koordinator uredil profesor Marko Pozzetto. Pobudo za organizacijo te razstave pa je dalo pokrajinsko odborništvo za kulturo, ki ga vodi dr. Zorko Harej. Razstava je bila pomembna kulturna zanimivost letošnjih poletnih mesecev. O tem priča dejstvo, da jo je vsak dan, od odprtja razstave, 21. junija letos, do zadnjega septembra, obiskalo povprečno od 150 do 200 ljudi. To je edinstven uspeh za krajevne razmere in opozoriti moramo, da so o razstavi zelo laskavo poročali številni krajevni časopisi, a tudi drugi listi in revije, ki imajo vsedrjavni obseg.

Odborništvo za kulturo pri tržaški pokrajini načrtuje, da bo razstava o Maksu Fabianiju dobila krožni značaj in da bodo lahko delo in življenje tega arhitekta prikazali tudi v drugih mestih, še posebej v krajih, kjer je s svojimi arhitektonskimi stvaritvami izrazil prisoten, t.j. na Dunaju in tudi v Ljubljani.

Ob razstavi je pokrajinska uprava poskrbela za izdajo kataloga v italijanščini in v slovenščini. Gre za pomembno publikacijo, ki ob zanimivem fotografskem in dokumentarnem gradivu objavlja tudi zapise o Fabianijevi življenjski usodi in poglobljene analize o delu tega arhitekta in urbanista, ki je zasnoval in uresničil veliko novih, zanimivih arhitektonskih in urbanističnih prvin.

DEŽELNO TAJNIŠTVO SSK O TRŽAŠKIH KRAJEVNIH UPRAVAH

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je pred vrhom Krščanska demokracija — Socialistična stranka v Rimu, ki so ga vsedržavni, deželni in krajevni predstavniki obeh strank namenili razpravi o novih večinah na tržaški občini in pokrajini, naslovilo poziv tako deželnemu tajniku Krščanske demokracije Brunu Longu kot deželnemu tajniku socialistične stranke Ferrucci Saru. V njem slovenska stranka opozarja na nerazumljive težnje, da bi se Slovenska skupnost izključila iz novih uprav. Tudi dosedanji osnutki programa kažejo majhno občutljivost za manjšinsko zaščito. Deželno vodstvo SSK, ki je o tržaški krizi razpravljalo na seji deželnega tajništva prejšnji torek v Nabrežini, obsoja tako zadržanje do slovenske manjšine. Če bo zdaj izključeno iz novih uprav edino slovensko zastopstvo, ki je v danih razmerah možno (v nove koalicije se KPI ne vabi, PSI pa v Trstu nima več slovenskih predstavnikov na pokrajini in občini), bo to po dveh desetletjih hud korak nazaj. Ne gre le za udarec po politični stabilnosti, temveč tudi za slabo uslugo težnjam po sožitju v naših krajih.

SSk je zaradi težkega položaja v Trstu zaprosila še za srečanje z vsedrjavnim tajnikom stranke relativne večine posl. De Mito.

Afera Moncini pred parlamentom

Afera Moncini še vedno krepko odmeva v krajevnih političnih krogih. S parlamentarnima vprašanjema so jo te dni spravili pred parlament tako komunistični kot socialistični parlamentarci. Dne 29.9. je imel tiskovno konferenco tržaški škof Bellomi, ki je pojasnil, zakaj je tudi sam na prošnjo odvetnikov napisal pismo o Monciniu. Proti napadom na škofa so se oglasili tako komunisti kot misovci. Načelnik komunistične deželne svetovalske skupine Padovan je na tiskovni konferenci obsodil tiste, ki izkoriščajo afero. Poudaril pa je še, da je demokrščansko grajanje podpredsednika deželnega odbora Carboneja ustvarilo nov politični moment, ki da bi ga bilo treba razčistiti.

Združenje sodnikov »Magistratura democratica« pa zahteva disciplinski postopek proti namestniku državnega pravdnika Staffi, ki je bil tudi med podpisniki za Monciniu.

Medtem se je iz Bologne razširila še na Trst preiskava o primerih trgovanja s pornografskim gradivom, katerega žrtve so otroci.

Kar zadeva pogajanja za nove uprave na tržaški pokrajini in občini, ni bistvenih novosti. Srečanje demokrščanskih in socialističnih vsedrjavnih, deželnih in pokrajinskih voditeljev dne 29.9. v Rimu ni razrešilo spora o vodstvu novih uprav. Obe stranki pa soglašata v vabilu, naj v novih večinah sodeluje tudi Lista za Trst. Slovenska skupnost je že prej pozvala deželni vodstvi omenjenih strank, naj zavrneta tiste predloge, ki težijo k izključitvi slovenske stranke iz novih krajevnih uprav.

V Sosljanu je 29.9. zasedala skupščina Kraške gorske skupnosti. Devinsko-nabrežinski župan Brezigar je v razpravi nastopil proti namenu deželne uprave, da poveri strokovnjaku načrtovanje kraškega parka. Dežela namreč ni zaslišala ne Gorske skupnosti ne prizadetih občin, poleg tega pa bi morala najprej izpolniti obljubo o sklicanju deželne konference o teritoriju. Sele po globoki preučitvi problematike bi se dalo razpravljati o zaščitnih ukrepih, ki pa bi jih morala načrtovati predvsem Gorska skupnost.

Zeleni, ki nastopajo z znakom marjetice, so na tiskovni konferenci izrekli kri-

tike na račun sekanja borov med Obeliskom in Vejno in glede govoric o novih turističnih naselbinah na Volniku.

—o—

MEDNARODNI SIMPOZIJ NA SARDINIJU

V Cagliariu na Sardiniji je bil prejšnji teden tridnevni mednarodni simpozij na temo »Sredozemska Evropa in etnične ter posebne avtonomije v Italiji«. Pobudo za ta simpozij je dal deželni svet s Sardinije ob 49. obletnici sardinskega avtonomnega statuta. Na simpoziju je med drugimi predaval predsednik deželne vlade Sardinije Melis, ki je obravnaval odnose med deželo in državo, poudaril globlji pomen avtonomije ter obrazložil razloge, zaradi katerih država vztraja na centralizmu. Predsednik Melis je opozoril na dejanskost v drugih evropskih deželah.

V razpravo je posegel tudi predsednik deželne sveta Furlanije Julijske krajine Bruno Longo, ki je pozdravil udeležence in dejal, da avtonomije dežele ne bomo samo z ravnovesjem gospodarskega bogastva, temveč s spoštovanjem in zaščito vseh drugih njenih značilnosti.

»ŽENSKO DOSTOJANSTVO« — NOVO APOSTOLSKO PISMO

■ nadaljevanje s 3. strani

vprašanj, ki gredo od družinskega življenja do nerazvezljivosti zakona, obsodbe splava, položaja v sodobni družbi. Močno pa papež poudarja, kako je ženska v sedanjih družbi v najtežjih trenutkih velikokrat osamljena in prepuščena sama sebi.

Prvi odmevi na papežev dokument prihajajo iz katoliškega sveta. Apostolsko pismo Žensko dostojanstvo je izredno pohvalila ustanoviteljica in voditeljica gibanja ognjiščarjev Chiara Lubich. Dejala je, da občuduje papeža, ker je spregovoril globoko, pogumno in na veliki višini. Po evangelijih še noben dokument ni tako opisal Jezusovega odnosa do ženske.

KONCERT MPZ OBALA

Pod pokroviteljstvom občin Dolina in Koper bo MPZ Obala priredil v nedeljo, 9. t.m., ob 15.30 koncert v Socerbski sveti jami. Koncert bo v okviru prireditve »Odperta meja«.

Letošnji repertoar SSG v Trstu

Slovensko stalno gledališče je začelo v petek, 30.9., novo sezono z uprizoritvijo italijanskega avtorja Franca Brusattija »Galantni pogovori«. V zvezi z novo sezono so predstavniki upravnega sveta in umetniškega vodstva gledališča imeli tiskovno konferenco, na kateri so predstavili novi repertoar italijanski javnosti. Polnoštevilno so bili prisotni predstavniki oblasti ter časnikarji in kritiki, katerim je predsednik upravnega sveta Jože Pirjevec na kratko prikazal zgodovino Slovenskega stalnega gledališča ter problematiko, s katero se morajo slovenski gledališki delavci ukvarjati v zadnjih letih, predvsem zaradi neurejenih gospodarskih razmer.

Pirjevec je opozoril na letošnji repertoar, potem pa je spregovoril še umetniški vodja Miroslav Košuta, ki je orisal predvsem pobude Slovenskega stalnega gledališča zunaj repertoarja in zunaj matične hiše, zlasti na šolskem področju, in za predstave v klubih in društvih. Izmed prisotnih kritikov naj omenimo, da je spregovoril Giorgio Polacco, ki je zelo pozitivno ocenil programsko politiko Slovenskega stalnega gledališča v Trstu.

—o—

V okviru Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije so v torek, 4. t.m., ustanovili Svet za varstvo človekovih pravic in svoboščin.

Nastanek in razvoj človeka in človeške družbe

Veda, ki se ukvarja s preučevanjem človeka, se imenuje antropologija. Po slovensko: človekoslovje. Človek je od nekdaj kazal veliko zanimanje zase. Ze v davnih časih je razmišljal, kaj pravzaprav je, v čem je njegovo bistvo in smisel. To nam kažejo številne legende, miti, pravljice in verska prepričanja, ki govore o nastanku človeka. Najbrž je skorajda odveč omenjati znamenito biblično zgodbo o stvarjenju sveta in človeka. Morebiti ni odveč dodati le še to, da poznajo podobne zgodbe tudi številna druga verska izročila.

V evropski kulturi so poleg judovskega izročila še posebej zasidrane starogrške bajeslovne pripovedke, v katerih so razvidna prizadevanja antičnih Grkov, da bi pojasnili svet in človekovo mesto v njem. Nedvomno so bile prav grške pripovedke prvi vrec, iz katerega je zrasla grška filozofska in znanstvena misel, le-ta pa je eden od temeljev sodobne svetovne civilizacije sploh. Podobna izročila o nastanku človeka, kakršna nam daje judovsko in grško izročilo, pa vsebujejo tudi mitološke zgodbe drugih starodavnih ljudstev: na primer starih Egipčanov, mezopotamskih ljudstev, Indijcev, Kitajcev in drugih.

Na splošno bi lahko rekli, da so si ljudje vse do nedavne preteklosti razlagali svoj obstoj z voljo bogov. Človek naj bi bil ustvarjen po božji volji. Temu mnenju običajno rečemo kreacionistična ali stvariteljska teorija. Znanost seveda oporeka tej teoriji, ker zanjo pač ni nikakih dokazov. Dokazi pa so v znanosti neobhodni. V nasprotju s stvariteljsko teorijo je znanost našla dokaze, da se je človek v davni preteklosti razvil iz visoko razvitih živali, tako imenovanih primatov. Tej teoriji pravimo evolucionistična ali razvojna.

Ceprav sta stvariteljska in razvojna teorija o nastanku človeka dozdevno v nepomirljivem nasprotju, pa obstaja tudi teorija, ki ju poskuša smiselno združiti v enotno teorijo. Ker je ta teorija razmeroma nova in ker se je udomčila predvsem prek piscev znanstvene fantastike, jo bomo imenovali fantastična. Ta teorija ne zanika niti stvariteljske niti razvojne teorije o nastanku človeka. Po tej teoriji naj bi nekoč v preteklosti Zemljo obiskala inteligentna bitja z nekega tujega sveta. Tedaj naj bi na Zemlji še ne bilo človeka. Bili pa naj bi že visoko razviti sesalci in med njimi naši predniki — primati. Obiskovalci iz vesolja naj bi na primatih izvedli nekakšno bioinženirsko genetsko operacijo in jim z njo vcepili sposobnost mišljenja.

Zlasti vnet zagovornik te teorije je švicarski hotelir in bogataš Erich von Däniken. Zal je Däniken v svoji pretirani gorečnosti potvoril marsikatero »dejstvo«, želeč s tem dokazati, da so nekoč v preteklosti Zemljo zares obiskala inteligentna bitja. S tem pa je fantastični teoriji o nastanku človeka napravil precej medvedjo uslugo. Resni znanstveniki te teorije zaenkrat v glavnem ne jemljejo v obzir, ker zanjo pač ni nikakega nedvoumnega dokaza. Celotna teorija sloni na nepreverjenih domnevah, ki so z vidika našega izkustva v pravem pomenu besede fantastične, vendar kljub temu ne izstopajo iz okvirov tistega, kar sodobna znanost smatra za možno ali vsaj ne docela neverjetno.

dalje na 6. strani ■

Romarski shod na Mirenskem Gradu

Na tretjo septembrsko nedeljo so tudi letos na Mirenskem Gradu obhajali tradicionalni jesenski shod — kvatrnico. Slovesnosti so se pričele že na predvečer, v soboto, 17. septembra, ko je med mašo pel mešani cerkveni zbor iz Bukovice, maševal in govoril pa je njihov župnik Jože Vidrih. Ker je cerkev na Mirenskem Gradu posvečena Žalostni Materi božji, je pridiga obravnavala vprašanje trpljenja. Sledila je procesija z lučkami, med katero se je ustvarilo občuteno romarsko razpoloženje, slavje se je nato zaključilo z blagoslovom v cerkvi.

Naslednjega dne, v nedeljo, 18. septembra, je zgodnjo jutranjo mašo vodil in med njo govoril letošnji novomašnik Misijonske družbe Vlado Bizant. Ob desetih dopoldne je bila na vrsti slovesna župnijska maša s somaševanjem, ki ga je vodil mirenski župnik Mirko Žakelj. V govoru po evangeliju se je osredotočil na vprašanje krize duhovniških poklicev. Slovesno bogoslužje je s svojim petjem obogatil mirenski cerkveni zbor, slišali pa smo tudi nekaj ljudskih pesmi.

Sklepna slovesnost je bila popoldne; pričela se je s petimi litanijami z odpevi in blagoslovom, ob 16. uri pa je bila maša, pri kateri je glavni celebrant in govornik bil novoizvoljeni vizitator Misijonske družbe prof. dr. Anton Stres. V svojem tehtnem razmišljanju je med drugim opozoril na dejstvo, da človek sodobne civilizacije beži od stvarnosti trpljenja, in skuša življenje prikazovati v drugačni luči, vse lažje pa je pravi življenjski smisel najti v evangeliju in izvrševanju božje volje. Tudi med to mašo je pel domači cerkveni zbor, nekaterim znanim pesmim pa je pritegnilo vse ljudstvo, ki je v res velikem številu napolnilo to božjepotno cerkev. Ob koncu se je vsem prisotnim s toplimi besedami zahvalil superior samostana lazaristov na Mirenskem Gradu Stanko Lipovšek.

Tudi na letošnjo kvatrnico so Mirenski Grad poleg domačinov obiskali mnogi romarji iz Vipavske doline, z Goriškega na

obeh straneh meje in nekateri celo s Tržaškega. Vse to je dokaz pomena, ki ga to duhovno središče ima za versko življenje za bližnjo in daljno okolico, dodati pa je treba še, da lazaristi, ki imajo v oskrbi to cerkev in Dom duhovnih vaj poleg nje, radi priskočijo na pomoč tudi v zamejskih župnijah, zlasti na Goriškem, kjer pogosto vodijo duhovne obnove.

ZAHTEVAJO PREISKAVO ...

Vidna predstavnik proletarske demokracije sta naslovila na sodno oblast spomenico z zahtevo, naj se uvede preiskava proti raznim predstavnikom obrambnega ministrstva v zvezi z delovanjem letalske akrobatske skupine »Frecce Tricolori«. Predstavnik proletarske demokracije v bistvu zahtevata, naj sodna oblast ugotovi, ali so častniki, ki so odgovorni za razne sektorje obrambnega ministrstva, zagrešili v tej zvezi kazniva dejanja, ali ne.

Predstavnik proletarske demokracije hkrati zahtevata, naj pristojno ministrstvo prepove vse nastope italijanske akrobatske skupine »Frecce Tricolori« kot tudi nastop tujih akrobatskih skupin v Italiji. Proletarska demokracija je to spomenico posredovala sodni oblasti tik pred nastopom italijanske letalske akrobatske skupine v kraju Lanciano, v pokrajini Chieti. V spomenici predstavnik proletarske demokracije med drugim navajata besede obrambnega ministra Zanoneja, iz katerih bi izhajalo, da se italijanska letalska akrobatska skupina doslej ni menila za varnost gledalcev.

—o—

DOLINA IN KOČEVJE

Delegacija dolinske občinske uprave z županom Švabom na čelu se je 30.9. udeležila niza prireditev v sklopu občinskega praznika v Kočevju. Manifestacijam je prisostvoval tudi predsednik SZDL Slovenije Jože Smole. Dne 2. t.m. pa se je delegacija udeležila svečanosti 44-letnice nacističnega pokola v Marzabottu.

Mladinsko srečanje v Gorici

V mali dvorani Kulturnega doma v Gorici je bilo 30.9. srečanje med predstavniki mladinskih organizacij vseh jugoslovanskih republik in avtonomnih pokrajin ter predstavnik Mladinskega odbora Slovenske kulturno gospodarske zveze, Zveze komunistične mladine Italije in Mladinske sekcije Slovenske skupnosti. Do srečanja je prišlo na pobudo Zveze socialistične mladine Slovenije, ki je hotela ostalim vodilnim članom mladinskih organizacij v Jugoslaviji predstaviti slovensko zamejsko stvarnost.

Večer je v tem smislu uvedel predsednik Sveta za mednarodne odnose pri Zvezi socialistične mladine Slovenije Zoran Taler. Predstavil je prisotne, nato pa sta Daniela Birsa in Boris Peric kot predstavnik Mladinskega odbora pri SKGZ spregovorila o kulturni in gospodarski stvarnosti Slovencev v Italiji. Tajnik Mladin-

ske sekcije Slovenske skupnosti Damjan Terpin je predstavil politično paleto, v kateri se prepoznavamo Slovenci v Italiji, in je obrazložil zahteve manjšine glede globalnega zaščitnega zakona. Predstavnik Zveze komunistične mladine Italije Tomaž Ban pa je prisotnim spregovoril o svojih izkušnjah glede odnosov in sodelovanja med manjšino in večino. Sledila je razprava, med katero so poglobili marsikatero vprašanje o slovenski stvarnosti v zamejstvu.

—o—

»PREBRISANA VDOVA« V ROMJANU

Dramski odsek Prosvetnega doma Standrež bo v soboto, 15. oktobra, gostoval v župnijski dvorani v Romjanu s komedijo v treh dejanjih »Prebrisana vdova« Carla Goldonija. Kulturni večer, ki se bo začel ob 20. uri, prireja društvo Jadro iz Ronk.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Pričetek gledališke sezone SSG

V petek, 30. septembra, se je začela nova sezona Slovenskega stalnega gledališča v Trstu. Letos se je pričela prej kot druga leta, ker so postavili na oder delo, ki ga je ansambel načrtoval že za lansko sezono. Gre za »Galantne pogovore« italijanskega še živečega dramatika Franca Brusattija, ki je doživelo prazvedbo v italijanskem izvirniku komaj pred dobrim letom. Za slovenski prevod je poskrbela Ivanka Hergold. Delo je vsebinsko, tako situacijsko kot odrsko gledano, zahtevno in zato režiser Boris Kobal ni imel lahkega posla, ko je skušal prikazati osebne stiske in ujetosti dveh parov, brata in sestre Rommya in Anne, ki sta ju uprizorila Silvij Kobal in Mira Sardoč, ter ljubezenske dvojice Micheleja in Marine, ki sta ju igrala Stojan Colja in Maja Blagovič.

Vsa zgodba se odvija na prizorišču, ki naj bi po zamisli scenografije Mete Hočevar predstavljala precej zanemarjeno hišo sredi narave, kjer živita Rommy in Anna in preživljata dneve precej mirno in lagodno vse dotlej, dokler ne vstopita v ta tihi odmaknjeni svet Michele in Marina, ki v bratu in sestri sprožita val spominov in miselnih povezav. Anna, nekoč igralka, vidi v Micheleju svojega sina, ki je slaven violinist in torej stalno koncertira po svetu. Rommy pa kot bivši uspešen športnik, teniški igralec, ki je svojo mladost posvetil športnim zmagam in slavi, ob Marini in Micheleju obuja spomine in ljubezenska hrepenenja.

A tudi ta drugi par, mladi ljubezenski par, se je umaknil v naravo, da bi mogoče tako lahko odkril smisel svojega razmerja. Najmočnejši značaj pokaže Marina, ki je sicer včasih ujeta v svet čudnih fantastičnih sanj, a je v bistvu vsa razdvojena in razbolela, ker hoče doživeti neki smisel, hoče razumeti in živeti svoje občutke in samo sebe brez grenkega priokusa dvoma. Prav negotovost jo namreč znova in znova spravlja v krizo. Za Micheleja pa je značilna neka notranja, duhovna praznina. Nihilistično gleda na svet in kot tak ne more doživeti ničesar. Nekje v podzavesti se v njem skriva hrepenenje po sreči, po ljubezni, a tega ne more doživeti, ker nima osnove v sebi.

Sporočilo Brusattijevega dela je mogoče nekoliko vprašljivo. Gre pa za predstavo, ki v gledalcu vzbuja vrsto vprašanj o medčloveških odnosih in o tem, koliko lahko poznamo drug drugega ter ali je mogoče razumeti, kaj se skriva v skriti kamrici sočloveka. Istočasno pa sami »pogovori« ne dajejo nobenega odgovora in ga niti ne nakažejo in v tem je verjetno sporočilo tega dela. Brusatti je z Galantnimi pogovori mogoče hotel opozoriti, da je posameznik v sedanjem svetu prav tako sam sredi življenjskih preizkušenj realnih ali ne, fizičnih ali duhovnih, kot je lahko bil junak grške tragedije ali druge klasične gledališke igre.

Pri predstavi ima pomenljivo vlogo glasbena spremljava, ki jo je napisala Anastazija Purrič in učinkovito povezuje razne situacije na odru.

—0—

Madžarske oblasti so podelile amnestijo vsem državljanom, ki so bili obsojeni zaradi sodelovanja pri protisovjetski vstaji leta 1956.

Na seji, ki je bila v ponedeljek, 3. t.m., sta župan Brezigar in podžupan ter odbornik za proračun Gobbo obrazložila predlog proračuna za tekoče leto. Razprava in glasovanje bosta prihodnji teden.

Novice o raziskovalnem delu

V Trstu je izšla 12. številka občasnega biltena Informacije Slovenskega raziskovalnega inštituta in Odseka za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici.

Kratki članki opozarjajo na delo in načrte obeh ustanov v preteklem letu. Med opravljenimi deli je na prvem mestu omenjena Komisija za topografijo, ki že 4 leta deluje pri Narodni in študijski knjižnici. Ukvarja se z arheološkimi raziskavami. Njeni člani so že objavili nekaj študij, kot samostojna delovna skupina pa so vključeni v splošni projekt arheološke topografije celotnega slovenskega ozemlja, ki ga vodi Inštitut za arheologijo Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Posebna raziskovalna skupina se v zadnjem letu ukvarja z vprašanji izseljenstva na območju Trsta in njegovega zaledja. Začela je preučevati vlogo Trsta pri mednarodnih selitvenih tokovih v zadnjih letih pred 1. svetovno vojno.

Pavel Štrajn pa nadaljuje z demografsko raziskavo 24 občin obmejnega pasu dežele v drugi polovici prejšnjega stoletja.

Tu sta še kratka opisa sedmega in osmega raziskovalnega tabora Devin 87 in Brda 88. Po-buda je namenjena mladim raziskovalcem, ki jim pomagajo strokovnjaki kot mentorji.

Informacije v nadaljevanju poročajo o publikacijah, pri katerih so sodelovali predstavniki Slorija in Odseka za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici. Pri tem so zanimive 3 napovedi o delih, ki so zdaj že v tisku. Še letos naj bi izšla 1. knjiga Krajevnega leksikona Slovenec v Italiji. Obravnavala bo kraje v tržaški pokrajini. To je idealno nadaljevanje štirih debelih knjig Krajevnega leksikona Slovenije, ki jih je uredil rajni profesor Roman Savnik in obravnavajo kraje v republikli Sloveniji. Pavel Štrajn je uredil zbornik spisov doktorja Karla Šiškoviča, ki je bil prvi ravnatelj in duša Slovenskega raziskovalnega inštituta. Odsek za zgodovino pa je dal v tisk spomine Draga Žerjale, ki je bil v mladih letih soustanovitelj tajne organizacije Borba, še prej pa med voditelji mladinskega gibanja na Tržaškem. Njegovi spomini so polni kritičnih misli.

dalje na 8. strani ■

Nastanek in razvoj...

■ nadaljevanje s 5. strani

Tako imenovani bioinženiring, s katerim biologi spreminjajo lastnosti živih bitij vse do najmanjših gradnikov organizma, to je do celic, je nesluteno napredoval. Nobenih načelno nepremagljivih ovir ni, da se ne bi človek lahko dokopal do spoznanj, s katerimi bo mogel zavestno vplivati tudi na miselne dejavnosti živih organizmov. Če bo človek to nekoč zmož, zakaj ne bi tega zmogli tudi nekdanji obiskovalci iz vesolja, ki so bili gotovo tehnično neprimerno bolj razviti kot sodobni človek, sprašujejo zagovorniki fantastične teorije.

Če se komu zdi nemogoče, da bi v vesolju poleg ljudi obstajala še kaka inteligentna bitja, potem je treba pibiti, da bi bilo ob kakih 150 milijard zvezdnih sistemov podobnih našemu sončnemu sistemu samo v naši galaksiji, zares čudno če bi bili v tem neskončju časa in prostora docela sami. Tudi ugovor o praktični nepremagljivosti razdalj v vesolju zagovorniki fantastične teorije zavračajo z navedbami, da so razdalje v vesolju nepremagljive le z vidika dose-danjega človeškega znanja in izkustva. Človek, ki je šele pravkar stopil v ero znanosti, tehnike in tehnologije, je že dosegel stvari, ki bi se še pred borimi nekaj stoletji zdele docela nemogoče. Zamislimo si, da bi bila človeška civilizacija stara denimo nekaj milijonov let, pravijo zagovorniki fantastične teorije. Ali je mogoče vnaprej reči, da človek tedaj ne bi bil sposoben premagati tudi dozdevno nepremagljive vesoljske razdalje, sprašujejo in dodajajo: kaj pa če v vesolju že so — in čudno bi bilo, če jih ne bi bilo — civilizacije, ki so milijone let pred našo?

Izšla je prva številka Pastirčka

Z lepo barvno naslovnico, ki jo je narisal Peter Ražem iz prvega C razreda srednje šole Ivan Cankar v Trstu, se predstavlja prva letošnja številka mesečnika za otroke in dijake Pastirček. Revija je tako stopila v 42. leto izhajanja. Kot je že običaj, so nekatere strani posebej posvečene najmlajšim. Danila Komjanc je tako prispevala risanko Nazareški osliček, ki naj jo otroci prebarvajo in ki se bo nadaljevala. Uvodnik je prispevala Evelina Pahor, ki priporoča otrokom, naj stopijo v novo šolsko leto z nebeško mamico Marijo.

Daljši članek je posvečen slovenskemu svetniškemu kandidatu škofu Slomšku. O prvošolki in mucu poje Ljubka Šorli. Njeno poezijo Metuljček in astre pa je uglasbil Andrej Bratuž. Tako se nadaljuje lepa tradicija revije Pastirček, da v vsaki številki objavi izvirno otroško uglasbeno pesem.

Novo rubriko začenja Draga Lupinc. V vsaki številki bo predstavila živečega slovenskega mla-

dinskega pisatelja. Mladim bralcem predlaga seznam imen. V pismih morajo javiti, o katerem bi radi največ zvedeli. Po tej lestvici otroških želja bo nato v naslednjih številkah predstavila ustvarjalce. Veliko je prispevkov za Pastirčkovo pošto. Tu so tudi številne risbe. V posebnem članku so omenjeni izidi nagradnega natečaja za Pastirčkovo naslovno stran. V uredništvo je dospelo 300 izdelkov: 200 iz Trsta, nekaj več kot 100 pa iz Gorice. Uredništvo sporoča, da bo tudi vnaprej imel Pastirček vsak mesec isto naslovno stran, ker je prereven, da bi jo spreminjal od številke do številke. Glede stikov z bralci naj omenimo še poročilo s slikami o devetem Pastirčkovem dnevu, ki je bil maja v Gorici.

Prizorček Srečanja na gozdni poseki je prispevala Zora Saksida. O olimpijskih igrah poroča Branko. Med ostalimi avtorji pa naj navedemo še Berto Golob in Marizo Perat. V tej številki je tudi skavtski kotichek, na koncu pa so uganke in križanke.

Možnosti pridelovanja sadja na Primorskem po hudi pozebi 1985. leta

Primorska ima izredne možnosti za pridelovanje vseh sadnih vrst iz zmernega podnebja, kot so breskve, češnje, višnje, oreh, hruške, jabolane, jagode; prav tako pa samo tu uspevajo oljka, kakiji, fige, mandlji, mandarine. Zaradi podnebja v topli pomladi zgodaj začne vegetacija in plovodi prej dozori. V obmorskih krajih dozori češnje 3 do 4 tedne prej kot v notranjosti. Podobno je z zorenjem breskev, poletnih sort hrušk in jabolok, posebno še jagod. Zgodnje sadje ima na tržišču najvišjo ceno in je zato ekonomičnost pridelave tega sadja večja. Obmorsko področje ima v pridelovanju kontinentalnega sadja še druge prednosti. Vedno zahtevnejše turistično gospodarstvo potrebuje vse več različnega sadja skozi vso sezono. Breskve z obmorskega področja so odlične kakovosti in zaradi zgodnejšega dozorevanja lahko ponudbo podaljšamo za ves mesec, če bi vse površine pod breskvami v prihodnje namenili sortam, ki zorijo od julija dalje; z namakanjem bi dosegli visoke pridelke, kakovostne plodove in primerno ceno.

Na Primorskem so zgodnje češnje že v maju, sledijo jagode, vzgojene na foliji in v plastičnih jarkih, dobro uspevajo tudi južne vrste fig, kakijev, mandljev, mandarin, aktinidije in oljke za olje in svežo porabo.

V slovenskem obalnem pasu ima iz davnine velik pomen oljka in je obenem najsevernejše območje njenega še donosnega pridelovanja. Gojenje oljke smo zanemarili, saj je pred sto leti tu bilo 300.000 dreves, danes pa le še 50.000. Pridetek z enega hektarja daje dohodek, ki je enak do-

hodku delovnega mesta v industriji. Pozeba leta 1985 je na Koprskem uničila precej oljčnih dreves, tako da se je navdušenje za obnovo spet zmanjšalo. Podjetje, ki se s posodabljanjem oljčnih nasadov ukvarja, je pridobilo izkušnje ob pozebljih oljkah in začelo pridelovati kakovostne oljčne sadike, ki so jih posadili na legah, ki pozebam niso izpostavljeni.

Fige so za oljko najbolj razširjena sadna vrsta v Primorju, vendar je nazadovala, ker so ljudje kupovali drugo sveže sadje, fige pa največ uživamo suhe. Sveže namizne fige bi bile prava poslastica za banan in pomaranč nasičene turiste. Fige za pozebo niso tako občutljive kot oljke. Domač pridelek mandeljnov zadosti komaj 10 odstotkov naših potreb in slaščičarska ter kozmetična industrija porabita velikanska sredstva za nakup v drugih državah Sre-

dozemlja. Pri nas uspevajo mandeljni na Krasu, v srednji Soški dolini, Goriških brdih in slovenski Istri. Na Koprskem so odbrali domače tipe, ki bi jih bilo treba skupaj z nekaterimi tujimi sortami v desetih kolekcijah po sodobnem načinu pridelovanja v vzorčnih nasadih preveriti.

Tudi kaki ni občutljiv za zimsko pozebo. Pri nas je pretežno razširjena le ena sorta, zato naj bi v novem kolekcijskem nasadu v Gorici preučevali iz Italije uvožene perspektivne sorte, ki naj bi jih po nekaj letih razmnožili, da bo dovolj sadik za širjenje kakija po vsej Primorski.

Na zelo ugodnih legah lahko gojimo mandarine tipa Unšiju, ki pozimi prenese do minus 8° C. Toda pozimi 1985, ko je padla temperatura pod minus 8, so vsa drevesa popolnoma pozebla. Nadomestilo za sadne vrste, občutljive na mraz, smo našli v aktinidiji ali kiviju, ki leta 85 ni utrpela škode. Izbirati pa je treba zavetne lege pred burjo, ker je krhko listje zelo občutljivo, in oskrbeti dovolj vode za namakanje čez poletje, če hočemo doseči dober pridelek.

Pobiranje in shranjevanje zelenjave

Zelenjavo shranjujemo v zasipnicah, kletih, na izpraznjenih gredah. Zasipnice so primerne za shranjevanje večjih količin, v kletih spravljena zelenjava pa je bolj pri roki. Primernejša je klet na severni strani poslopja, kjer je stalnejša temperatura, saj se počasi in enakomerno ohlaja in ogreva. V taki kleti je zaradi ogrevanja v toplih zimskih dneh tudi njihne temperature manjše.

Temperatura v kleti čez zimo naj bo 4 do 5 stopinj. Toplejši zrak lahko zadrži več

vlage kot hladnejši in izgube so večje. Zračenje pozimi bo znižalo temperaturo in vlago zraka v kleti. V jeseni pustimo okna in vrata čim dlje odprta; zapremo le ob močnejšem mrazu. Klet naj bo suha in podtalna voda nikakor ne sme vdirati vanjo.

Klet čimprej temeljito očistimo in prebelimo z apnom, ki smo mu dodali sredstvo za uničevanje mrčesa in sredstvo za zatiranje plesni. To je »triblank«. S 6 kg triblanka prebelimo 80 do 100 kvadratnih

dalje na 8. strani ■

STANKO ŽERJAL

Antifašizem

sredi političnih veroizpovedi

I.

Ital. zgodovinar De Felice je proti koncu prejšnjega leta prišel na dan s trditvijo, da je antifašizem, dvakrat daljši od trajanja realnega fašizma, postal anahronističen, izven časa, zastarel, preživel pojav. Sprožila se je burna polemika v objavljalnikih vsake vrste — v časopisju, na radiu, v govornjenih razpravljanih itd. Ne strinjам se z De Felicejevim modrovanjem ne z argumentacijo (utemeljevanjem) njegovih kritikov, zagovornikov antifašizma, pač pa zahvaljujem Boga, da je do te in take debate prišlo. Vse od rojstva tega pojma in izraza me moti oboje: pojem in izraz »antifašizem«. Zakaj? Ker je oznaka antifašizma ter antifašist zelo reduktivna, izraz ali ime pa jezikovno neumna skovanka iz dveh različnih jezikov.

Kaj je bil Mussolinijev fašizem v Italiji in kaj in kje so bili še drugi fašizmi po svetu, kolikor toliko vem, vsaj toliko, da resnično ne potrebujem o tem pouka od takoimenovanih antifašistov. Poznam fašizem že tam od leta 1923, ko so fašističnim skvadram predane in prodane nekatere

slovenske duše terorizirale mojega kmečkega očeta, ker je bila naša družina narodno zavedna. O njem sem tudi že kot deček bral v Goriški straži, Edinosti in slišal nič kaj dobrega, tudi vedel, da so našim političnim voditeljem s silo polnili usta z ricinovim oljem, pa tudi videl ukinitje prosvetnih društev, časopisja, plečenje kmečkih hranilnic, poitalijančevanje šolstva. Spoznaval sem fašizem na lastni koži, ko je Mussolini blokiral potne liste za študij v Jugoslaviji ... ko mi je zaplenil knjige na obmejni postaji ob mojem veselem vračanju domov z maturo v žepu ... ali pa, ko je meni in rajnemu Lojzetu Rozmanu oviral vstop v semenišče prav zaradi jugoslovanske mature ... ali pa ko je zaradi prepirčka v obrambo mojega materinega jezika dal aretirati mene in ne surovega italijanskega izzivača ... ali pa ko mi je v dneh drugega mojega zapora zaplenil na domu Gregorčičeve poezije iz prve izdaje z zlato obrezo in z Gregorčičevim avtogramom, ki mi jih je bila podarila znana Gregorčičeva postrežnica Cecilija Čebren ... ali pa, ko me je konfiniral

na domu in mi po ustih zloglasnega prefekta Carla Tienga prepovedal kakršenkoli akademski študij v Italiji ter mi s tem preprečil odhod v Rim, kjer me je čakala imenitna štipendija, tako da me je prisilil k novi izselitvi z vsemi grenkimi posledicami zame in za družino ... ali pa ko mi je po sedmih letih izseljenstva ob povratku zanikal odobrenje in po zakonih predvideni državni kontribut za župnijsko dušno pastirstvo, da bi se jaz ne odvalil revščine — in tako naprej in še marsikaj vmes.

Poznam fašizem tudi iz neke prav banalne, a subjektivno boleče lopovščine: fašistična stranka, prav kot stranka v nasprotju s fašističnimi oblastniki je dvakrat zaporedoma zavrnila ali pa morda kar poiedla že nakazano nagrado — prvič šeststo lir in drugič osemsto lir — po takratnih zakonih predvideno — za mojo sestro, ki je dvakrat rodila dvojčke ter je imela po takratnih zakonih čisto normalno pravico do tega in smo se samo čudili, da nič ni prišlo kakor drugim takim materam. Šele leta 1942 sem zvedel za motivacijo: »Denarja nismo izročili, ker ima ta mati brata, nekega Stanislava, ki študira v Jugoslaviji in je subverzivni element ...« In kako bi bila prav prišla takšna vsota denarja sredi tridesetih let, sredi najhujše gospodarske krize!

Razume se, da sem odkrival in spoznaval poleg svojih izkušenj tudi nič manjše in še hujše zlo, ki so ga od fašizma utrpeli

POBIRANJE IN SHRANJEVANJE ZELENJAVE

■ nadaljevanje s 7. strani

metrov površine. Zaboje, v katere bomo zložili zelenjavo, razkužimo s 3% raztopino bakrenega apna ali raztopino modre galice. V kleti lahko prezimimo domala vse vrtnine, razen čebulnic. Vendar moramo uravnati temperaturo z raztopino modre galice.

Vrtnin ne smemo pobrati prekmalu. Večina vrtnin jeseni še raste, na primer zelje, ohrovt pa tudi korenovke. Nekaterim vrtninam prvi mraz ne škodi. Po nekaterih poskusih je bil pridelek poznega korenja, pobran sredi septembra, za 20% manjši kot pridelek, ki so ga pobrali na začetku novembra. Pridelek, pobran sredi novembra, pa je bil za 3% manjši.

Vrtnine, ki jih nameravamo prezimiti v kateremkoli skladišču, ne smejo biti čisto zrele. Zrele ali prezrele rastline se v skladišču slabo držijo. Paradižnik pobere mo pol zelen, zelje in ohrovt pa takrat, ko so glave sklenjene. Pri cvetači čakamo, da bi se rože razvile do konca. Če smo sadili prezgodaj, so vrtnine prekmalu zrele in take niso za prezimljanje. Dolžina rasti posameznih sort je odvisna od kraja in razmer. V toplem in suhem podnebju ostanejo orjaške sorte majhne in hitreje dozrijo kot v hladnih in vlažnih krajih. Začetek novembra je najprimernejši za pobiranje zimske zelenjave. Pobiramo v suhem vremenu. V dežju ima zelje veliko vode in uskladiščeno začne gniti. Hitro gniti začno tudi mokre korenovke. Za skladiščenje pobiramo zelenjavo (špinačo, solato) dopoldne, ko so rastline suhe, a ne še ooglete. Če pobrano zelenjavo pustimo ležati na kupu, začne gniti.

Z. T.

NOBELOVA NAGRADA ZA MIR MODRIM ČELADAM

Letošnja Nobelova nagrada za mir je bila podeljena oddelkom Organizacije Združenih narodov za ohranitev miru. Tako je sporočil posebni odbor v Oslu. V utemeljitvi je med drugim rečeno, da so oddelki Organizacije Združenih narodov za ohranitev miru prispevali v zelo težavnih razmerah k popuščanju napetosti v vseh tistih predelih sveta, kjer je prišlo do premirja, a kjer še ni mirovne pogodbe. Glasnik odbora, ki podeljuje Nobelovo nagrado za mir, Egil Aarvik je na tiskovni konferenci v Oslu dejal, kako upa, da bo letošnja Nobelova nagrada za mir pomagala oddelkom in silam Organizacije Združenih narodov v njihovih nadaljnjih mirovnih poslanstvih.

POGAJANJA NA DUNAJU

Po nekajmesečnem premoru so se na Dunaju obnovila pogajanja med predstavniki vzhodnega in zahodnega vojaškega bloka za vzajemno in uravnovešeno zmanjšanje števila vojakov na področju Srednje Evrope. Ta pogajanja trajajo že 14 let, a doslej še niso našli stvarne rešitve za problem, ki ga predstavlja prisotnost 11.500 sovjetskih vojakov in 6.500 ameriških vojakov v oporiščih srednjeevropskih držav. Glede na pogoste izjave sovjetskega partijskega voditelja Gorbačova, da je Sovjetska zveza pripravljena umakniti svoje enote, obstaja nekaj več upanja, da se bodo pogajanja premaknila z mrtve točke.

—o—

V Čilu je bil v sredo referendum za ali proti Pinochetu. Za njegov izid vlada veliko pričakovanje.

LITVA IN ESTONSKA

Iz litovske prestolnice Vilniusa poročajo o novih nemirih. Več tisoč ljudi se je 29.9. zbralo na glavnem trgu v prestolnici, da bi protestiralo proti policijskim nasilnim ukrepom. V zadnjih dneh so posebne enote sovjetske policije in vojske razpršile več manifestacij Litovcev, ki se v teh dneh spominjajo obletnice podpisa sporazuma Ribentrop - Molotov, po katerem sta si Stalin in Hitler razdelila Poljsko in hkrati zbrisala z zemljevida neodvisne države ob Baltiku. Oblasti niso dovolile manifestacij, čeprav so pred časom same kritično pisale o omenjenem sporazumu.

Litovci so kljub prepovedi priredili zborovanja, ki se jih je udeležilo več tisoč ljudi. Vzklikali so gesla proti sovjetskim oblastem in se zavzemali za neodvisnost. Nastopila je policija, ki je aretirala nad sto ljudi.

Tudi Estonka doživlja narodni prepod. Vendar gre v tem primeru za drugačne metode. Razne estonske avtonomistične, ekološke in druge organizacije so se združile v gibanje, ki so mu dale ime »ljudska fronta«; ker se odločno zavzemajo za utrditev perestrojke v sovjetski družbi in ker uživajo podporo domačih partijskih voditeljev, doslej niso doživele hujših napadov.

NOVICE O RAZISKOVALNEM DELU

■ nadaljevanje s 6. strani

V ciklostiliranem listu so naštetje še prireditve, ki sta jih pripravili omenjeni ustanovi ali pa sta pri njih sodelovali. Našteti so končno še stiki Slorija in Odseka za zgodovino z drugimi ustanovami, obiski in pa posveti, pri katerih so sodelovali člani obeh strokovnih združenj. Zanimiv je tudi predlog za napovedani posvet o vlogi slovenske prisotnosti na Goriškem.

tisoči in tisoči v osebnih in družinskih dramah, tokraj meje in onkraj mej v izseljenstvu.

Kljub vsemu temu se nikoli in nikjer ne proglašam za antifašista. Zakaj ne? Ker je to preveč reduktivno. Čeprav si nič ne domišljam, da sem kaj, pa vendar nočem imeti o sebi tako majhnega mnenja, da nisem nič drugega pozitivnega kakor le nekaj »proti«, protisopar, to je antifašist. Ne, ne! Domišljam si, da sem ali vsaj želim biti nekaj več kot samo nasprotnik nečesa. Želim biti in si prizadevam biti tudi kaj pozitivnega. Če se torej kdo zanima za moje politično prepričanje, povem, da sem demokrat. S tem je povedano vse, povedana je moja pripadnost k neki pozitivni vrednoti. Tudi po verskem prepričanju se ne proglašam za antiateista, ampak pravim, da sem kristjan. Če kdo na vsa usta razglaša, da je antifašist, imam občutek, da mož dopušča možnost biti fašist, če je komu tako všeč; ali pa mislim še slabše: da je mož bil že nekaj časa fašist, pa se je razočaral in premislil in postal fašizmu nasprotnik, kakor takoimenovani antifašis'i šestega dne, ki so se spreobrili šele zadnji hip in prihiteli v pravo zavetje pred burjo, da ne bi zamudili vlaka bolj rentabilnega patriotizma.

Tudi geslo »Smrt fašizmu« me je sprva osupnilo. Zdelo se mi je preozko. Jaz sem bil takrat enostavno iredentist, želel Slo-

vencem osvobojenje od tujega jarma in združitev v enotno domovino. Za vojni čas se je dalo to geslo opravičiti, ker so dejansko prav fašizmi sprožili vojno in podjarmljali svobodoljubne narode. Po vojni pa se mora življenje snovati spet na splošno priznanih, objektivnih, pozitivnih vrednotah in te je treba oznanjati. Mar bomo otroku pridigali samo, da mora biti protilenuh, protitit, protilažnivec, protincporkež, protibrezverec? Otroku govoriimo, naj bo priden, pošten, odkritosrčen, poslušen, krščanski. Samo če bi me kak nevednež naivno vprašal, ali sem morda militarist, monarhist, zagovornik avtoritarnega vladanja, fašist ali karkoli podobnega, bi mu poleg jasnega zanikanja, morda po potrebi še poudaril, da sem »anti«, to je proti takim političnim sortam, torej antimilitarist, antimonarhist, nasprotnik vsake diktature, antifašist, tudi antifevdalist, če hočete, antiaristokrat, celo antiklerikalec, kadar bi klerikalnost pomenila dejansko, resnično, realno oblastnost cerkvenih oseb na političnem področju. Vendar bi takoj pojasnil s pozitivnimi oznakami, da sem, kakor resnično sem: pacifist, republikanec (že od propada avstrijske monarhije, torej od otroških let), zelo občutljiv za državljanske svoboščine (v nasprotju z avtoritarnim vladanjem), demokrat, zagovornik svobodne in ne fevdalne posesti, zagovornik brezrazrednosti, branitelj krščanskih

načel v javnem življenju in pravice ter enakopravnosti kristjanov, čeprav to slednje stališče nekateri starokopitneži v slabi veri imenujejo »klerikalizem«.

Taki odgovori niti niso moja iznajdba, ampak tako odgovarjajo vsi duševno normalni ljudje, kakor me izkušnje učijo. Ko je pred zadnjo vojno vladala v Sloveniji precejšnja napetost med pristaši Slovenske ljudske stranke in pristaši Napredne demokratske stranke, je bilo le redkokdaj slišati, in to le v potrebi poudarka, da je kdo antiklerikalec ali pa antiliberallec. Normalno se je reklo: Jaz sem klerikalec. Ali pa: Jaz sem liberallec.

Ne razumem, zakaj in čemu bi bilo treba odklanjanje fašističnega sistema definirati kot neko filozofijo, kot neko politično doktrino in organizirati ustrezno gibanje na podlagi gole negacije. Antifašizem je lahko le trenutno bojno geslo za zrušenje nezaželenega sistema ali režima. Ko je ta zrušen, gre bojno geslo v arhiv. Antifašizem v Italiji pa kljub Mussolinijevi smrti ni šel v arhiv, ampak se pod pretvezo neke nevarnosti zaradi šest odstotkov nezrelih volivcev za stranko MSI razglašala do hripavosti propaganda za križarsko vojno proti — kadavru (mrtvaku) še po štiridesetih letih. Ali taki propagandisti slišijo travo rasti ali pa imajo s to in tako demagogijo kaj za bregom. Ne eno ne drugo ni častno. (Dalje)